

Лукин Д.А., к.е.н., доцент

Мазило Т.В., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Відмінність банківського кредитування від лихварства в контексті християнських етичних норм

Світова фінансова криза, що охопила всі галузі економіки, призвела до значного соціального напруження. Дорікання банкірам в прагненні нажитися за чужий кошт підкріплювалися цитатами зі Святого писання, де зазначено, що давати гроші в рїст - це гріх, бо «якщо даси гроші в борг бідному з народу Мого, то не будеш гнобити його, не покладеш на нього зростання» (Ісход, 22; 25); «... і позичайте, не чекаючи нічого назад, і вам нагорода велика ...» (Новий Завїт, Від Луки, 6; 35). Банківську діяльність все частіше порівнюють з лихварством. Однак, на нашу думку, при всїй зовнішній схожості - платної позики - лихварство і кредитування мають серйозні відмінності.

- Лихварська позика і банківський кредит відрізняються один від одного за цільовим призначенням коштів. Якщо в першому випадку гроші використовуються як купівельний засіб для задоволення насущних поточних споживчих потреб, тоді як у другому - на створення або розвиток бізнесу, реалізацію інвестиційних проектів тощо, що, в кінцевому підсумку, веде до розвитку економіки в цілому.
- Лихварство є безпосереднє і пряме нанесення шкоди ближньому. Лихвар, свідомо знаючи, як правило, про обмежені умови життя позичальника, встановлював непомірно високий процент. Наприклад, в Др. Греції в 4 ст. до н.е. він становив до 570% річних, а іноді доходив і до 9000% [1, с.508]. На Русі існував термін «лихва» - надлишок, корисливі, «вымогательные бариши» при грошових оборотах, незаконні лихварські відсотки [2, с.371]. Саме отримання лишку, надвисоких відсотків засуджується

Церквою як гріх, і притому тяжкий. На відміну від цього, кредитні організації, встановлюють публічні ставки на позики, регульовані ринком. Наприклад, уже з появою перших банків у м. Генуя у 1600 р. відсоток став «гранично низьким» (1,2% річних) [3,с. 577].

- Найчастіше метою видачі лихварських позик було приватне поневолення (закабалення) позичальника. У комерційних банків зовсім інші цілі, їх цікавить тільки нарощування грошового капіталу, а аж ніяк не особиста залежність позичальника, ні його заставне майно та інше. Хоча в період фінансової кризи багато позичальників сприйняли вимогу банків з повернення кредитів саме як кабалу.
- У більшості країн лихварство засуджується як аморальний вид діяльності, воно заборонено законодавчо, і навіть кримінально каране (наприклад, у Німеччині, Ірані, Пакистані та ін.) Кредитування ж, навпаки, це ліцензійна діяльність, регламентована спеціальними законодавчими актами і здійснювана під державним наглядом.
- Лихварство є формою паразитичного підприємництва, оскільки не вимагає ніякої роботи і кваліфікації від самого лихваря. Діяльність же банківського службовця - це висококваліфікована праця з управління грошовими ресурсами, що знаходяться в розпорядженні у банку.

Очевидно, що банківська система, по своїй суті, побудована не для нанесення шкоди ближньому, а для обслуговування інтересів економіки та окремих громадян. Банківський бізнес християнськими конфесіями не забороняється. якщо тільки банк не займається спекулятивним здирництвом. Священне Писання не засуджує прибуток, отриманий чесною, фаховою працею. Проте він стає морально сумнівним, коли в якості мети ставить «лихву», відхиляючись від свого первісного покликання. Тому професія фінансиста в наш час вимагає не тільки серйозного громадського контролю, але ще більш сильного морального

самоконтролю.